

HAMMAS JUTKA

Volt egyszer egy szegény özvegyasszony. Ennek az asszonynak csak egy leánya volt, de bezzeg ebben sem telék valami nagy öröme. Olyan rest volt ez a leány, hogy híre ment hét vármegyén túl. Reggeltől estig hamuban ült, azt harizsálgatta,* kevergette az ujjával, s a falubeliek el is nevezték Hammas Jutkának.

Istenem, Istenem, mennyit évelődött a szegény özvegyasszony! Nem elég az özvegysége, még rest is legyen a leánya. Hiába minden szép szó: dolgozz te is, leányom, valamit; fonj legalább egy orsó kendert egy nap!

Beszélhetett annak: egyik fülén be, a másikon ki.

Egyszer aztán kifogyott a béketúrésból a szegény asszony, fogta a guzsalyát, mégpedig két kézre, s rútul eldöngette Jutkát.

– Nesze, neszel! Kell-e még?!

Hej, sírt Jutka, sírásától csak úgy zengett a falu, s azt mondta az anyjának, hogy őt ugyan többet meg nem veri, mert ő világgá megy.

– Menj Isten hírével, jó utat, ahol sár nincs!

Jutka ment is, de amint nagy sírva kilépett az utcára, hát éppen arra jön hatlovas hintón a királyúrfi. Megállította a hintót, s kérdi a szegény asszonyt:

– Ugyan bizony, nénémasszony, miért verte meg a leányát?

Felelé az özvegyasszony:

– Azért, instálom, mert nem győzöm kenderrel, már a kertem födelét is felfonta, s még mindig fonni akar. A jóból is sok a sok!

– Igazán, hát csakugyan olyan jó fonó ez a leány? - mondá a királyúrfi -, akkor csak jöjjön énhozzám, ott akad fonnivalója. Egy nagy granárium* tele van kenderrel, s ha egy hónap alatt mind fölfonja, itt a kezem, nem disznóláb, feleségemmé teszem.

„No hiszen - gondolta az asszony -, abból ugyan semmi sem lesz, de csak vigyed!” A leány is éppen így gondolkozott, de azért felült a hintóba, hátha történik valami világcsudája.

Ahogy megérkeztek a király palotájába, a királyúrfi Jutkát mindjárt bekísérte a granáriumba. Azt mondta:

– Na, Jutka, itt fonhatsz kedvedre. Amit mondtam, mondtam: ha egy hónap alatt felfonod, ami kender itt van, feleségemmé teszek.

Jutka még szólni sem tudott, úgy megijedt a tenger sok kender láttára. Hiszen ezt ő ezer esztendeig sem tudja felfonni. Sírás, búcsálódás volt éjjele-nappala. Telt-múlt egyik nap a másik után, eltelt egy hét, el kettő, el három, de a kendernek még egy szál sem volt híja. A kis inasocska, aki enni hordott, kérdezte: mikor fog már a fonáshoz, de Jutka csak azt felelte: van még arra elég idő.

Hanem amikor maga volt a granáriumban, úgy sírt, mint a záporosó. Hogy is tudott olyan világbolondja lenni, hogy beüljön a granáriumba! Mindjárt eltelik a hónap, s a királyúrfi talán fejét is véteti nagy bosszúságában, amiért őt bolonddá tette.

Amikor éppen azon gondolkoznék, egyszerre csak, a jó Isten tudja, honnét, elébe toppant egy icipici törpeember. De ennek a törpeembernek éppen hétrőfös volt a szakálla, s amerre járt, mindenütt felseperte a szemetet a szakállával. Megijedt Jutka: „Jaj, Istenem, ne hagyj el, miféle csúf állat, csúf emberke ez!”

De a törpe megszólalt:

– Jó estét, Hammas Jutka! Tudom én, hogy mi a bajod. Egy csöppet se búsulj, én egy hét alatt mind egy szálíg fölfonom, ami kender itt van, még föl is motollálom. De akkor aztán velem kell jönnöd.

– Hogy menjek veled - mondá a leány -, mikor a királyúrfi szánt magának?

– Jól van - mondá a törpe -, nem viszlek el, ha, míg készen leszek a fonással, kitalálod a nevemet.

Gondolta a leány: isten neki. Mindegy már, akármerre fordul az ő sorsa. Kezet adott a törpének, megvált az egyezés.

A törpe azután minden éjjel eljárt a granáriumba, s olyan sebesen font, hogy Jutkának szeme-szája elállt a csodálkozástól. Amit éjjel font, azt elvitte, s nappal az erdőben felmotollálta a faágak közt.

Mikor már csak egy nap volt hátra a hónapból, jön a vacsorával a kis inaska, s kérdi Jutka:

– Hát mi újság odakinn, te kis inasocska?

– Ott bizony az, hogy ha felfonod a kendert holnap estig, te leszel a királyúrfi felesége.

– Hát egyebet nem hallottál, te kis inasocska?

– De bizony hallottam. Ma délután vadászni voltam a királyúrfival, s hát amint az erdőben bolyongunk, valami zakatolást hallunk a faágak közt. Felnézünk, s mit látunk ott? Egy icipici törpeember volt, hétrőfös a szakálla - hallj csudát! -, motollált a faágak közt, s mind azt mondogatta:

*Én vagyok a törpe-törpe Gyurka,
Feleségem lesz en Hammas Jutka.*

– A királyúrfi nagyot kacagott, hogy mit beszél az a csúf emberke, s azzal továbbmentünk.

Hej, megörült erre a beszédre Hammas Jutka. Most már tudta a törpe nevét. A kender is föl lesz fonva, s mégsem kell elmenni a törpével.

Utolsó este eljön a törpe, s mondja a leánynak:

– No, Jutka, mind egy szálíg felfontam a kendert, most már jere velem.

Vagy talán bizony tudod a nevemet?

– Hogyne tudnám - mondá Jutka -, mikor téged tirpe-törpe Gyurkának hívnak.

Jött reggel a királyúrfi s vele az egész udvar. Volt bezzeg nagy álmélkodás. Mindenki azt mondta, hogy ilyet, mióta a világ fennáll, emberi szem még nem látott. Még az öreg király is azt mondta:

– No, fiam, eddig elleneztem a házasságodat, de már mostan azt mondom: ásó, kapa s a nagyharang válasszon el.

Mindjárt meg is tartották a lakodalmat. Az volt aztán a lakodalom! Mind ott volt, aki el nem késett. Mind evett-ivott, aki kapott. Különösen két öregasszony hiába lábatlankodott, mindent felfaltak előlük.

Fogták magukat, s elmentek a királyúrfi elé panaszra.

De még a királyúrfi sem látott ilyen csúf két asszonyt. Az egyiknek a szeme héja, a másiknak meg az ajaka verte a földet. Kérde egymás után:

– Hát a kend szeme héja miért fittyent le a földig?

– Azért, felséges királyom, mert egész életemben fontam, s mindig az orsón volt a szemem.

– Hát a kend ajaka miért fittyent le? - kérde a másikat.

– Az bizony azért, mert sokat nyálaztam a kendert, hogy többet fonhassak.

Hej, megijedt a királyúrfi! Hiszen akkor még az ő szép felesége is így elcsúfulhat. De bezzeg megtiltotta mindjárt Jutkának, hogy többet az életben még orsót is fogjon a kezébe.

Jutka pedig, akár hiszitek, akár nem, szót fogadott, s ma is él, ha meg nem halt.